

ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ 2008
ΜΑΘΗΜΑ: ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΘΕΜΑΤΑ

ΟΜΑΔΑ 1

[Από τις 5 ερωτήσεις διαλέγετε τις 3. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 4 μονάδες]

- 1) Ποιοι λόγοι οδήγησαν το Μ. Κωνσταντίνο στην ίδρυση της νέας πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους, της Κωνσταντινούπολης;
- 2) Ποια ήταν η στάση των Μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας απέναντι στον Ελληνισμό στη διάρκεια του 4^{ου} αι. μ.Χ.;
- 3) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της Α΄ στήλης με τα στοιχεία της στήλης Β΄ (περισσεύουν δυο στοιχεία της Α΄ στήλης):

Α΄ ΣΤΗΛΗ	Β΄ ΣΤΗΛΗ
α) 330 μ.Χ	1) Μάχη στο Ματζικέρτ, ήττα των Βυζαντινών (Διογένης Δ΄) από τους Σελτζούκους Τούρκους
β) 1014 μ.Χ	2) Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους
γ) 1204 μ.Χ	3) Εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης, της Νέας Ρώμης
δ) 1071 μ.Χ	4) Μάχη στο Κλειδί, συντριβή των Βουλγάρων (Σαμουήλ) από το Βασίλειο Β΄
ε) 1054 μ.Χ	5) Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους
στ) 324 μ.Χ	6) Έτος ίδρυσης της Κωνσταντινούπολης
ζ) 1453 μ.Χ	7) Σχίσμα των δύο εκκλησιών
η) Νεαρές	8) Επιλογή από γνώμες και ερμηνείες μεγάλων Ρωμαίων νομικών
θ) Εισηγήσεις	9) Νόμοι που γράφτηκαν στην ελληνική γλώσσα
ι) Πανδέκτης	10) Εγχειρίδιο για αρχάριους φοιτητές της Νομικής

- 4) Τι γνωρίζετε για την Αγία Σοφία της Κωνσταντινούπολης;
- 5) Όταν οι Σταυροφόροι κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη και τον Ελλαδικό χώρο, ποια λατινικά κράτη δημιουργήθηκαν και ποιες εστίες του ελληνισμού απέμειναν; (συμβουλευτείτε το χάρτη που σας δίνεται)

ΟΜΑΔΑ Β΄

[Από τις 4 ερωτήσεις διαλέγετε τις 2. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 4 μονάδες]

ΠΗΓΕΣ

B1

“Ένα διάταγμα σχετικό με τη νομιμοποίηση του Χριστιανισμού”

Όταν εγώ ο Αύγουστος Κωνσταντίνος και εγώ ο Αύγουστος Λικίνιος ευτυχήσαμε να συναντηθούμε στο Μεδιόλανο και συζητήσαμε όλα όσα είναι σχετικά με το κοινό συμφέρον, αποφασίσαμε ότι, ανάμεσα στα άλλα θέματα, που θεωρούνται πως είναι ωφέλιμα για το σύνολο, έπρεπε πρώτα να ρυθμίσουμε εκείνα που έχουν σχέση με την ευλάβεια και το σεβασμό προς το θείο· δηλαδή να δώσουμε και στους χριστιανούς και σ’ όλους τους άλλους την ελευθερία να ακολουθήσουν τη θρησκεία που θέλουν, ώστε οποιαδήποτε θεότητα και οποιαδήποτε ουράνια δύναμη υπάρχει, να είναι ευνοϊκή σε μας και σε όλους, όσοι βρίσκονται κάτω από την εξουσία μας.

Έτσι λοιπόν, αφού σκεφτήκαμε καθαρά και σωστά, καταλήξαμε στην απόφαση, να μην εμποδίζεται κανένας απολύτως να ασπάζεται τη λατρεία και τη θρησκεία των χριστιανών κι ακόμη να δοθεί στον καθένα η δυνατότητα να αφιερώσει τον εαυτό του σ’ εκείνη τη θρησκεία, που νομίζει ότι του ταιριάζει καλύτερα.

[Ευσέβιος, Εκκλησιαστική ιστορία, X, V, 4-5, μετάφραση]

- Ποιο είναι το περιεχόμενο του διατάγματος του Μεδιολάνων; Γιατί το εξέδωσαν ο Κωνσταντίνος και ο Λικίνιος (313 μ.Χ);

B2

“ Επιχειρήματα των εικονομάχων ”

Οι εικόνες αναπληρώνουν τα είδωλα και άρα αυτοί που τις προσκυνούν είναι ειδωλολάτρες [...]. Όμως δεν πρέπει να προσκυνούμε κατασκευάσματα των ανθρώπινων χεριών και κάθε είδους ομοίωμα [...]. Πληροφόρησέ με ποιος μας κληροδότησε αυτή την παράδοση, δηλαδή να σεβόμαστε και να προσκυνούμε κατασκευάσματα χεριών, ενώ ο Θεός απαγορεύει την προσκύνηση, και εγώ θα συμφωνήσω ότι αυτό είναι νόμος του Θεού.

[Από επιστολή του Λέοντος Γ΄ στον πάπα Γρηγόριο Β΄]

“ Επιχειρήματα των εικονολατρών ”

Εφόσον προσκυνώ και σέβομαι το σταυρό και τη λόγχη, τον κάλαμο και τον σπόγγο, με τα οποία οι θεοκτόνοι Ιουδαίοι προσέβαλαν και σκότωσαν τον Κύριό μου, γιατί όλα αυτά στάθηκαν όργανα του έργου της σωτηρίας των ανθρώπων, πώς, να μην προσκυνήσω και τις εικόνες που κατασκευάζουν οι πιστοί με αγαθή προαίρεση και με σκοπό τη δοξολογία και την ανάμνηση των παθημάτων του Χριστού; Και εφόσον προσκυνώ την εικόνα του σταυρού που κατασκευάζεται από οποιοδήποτε υλικό, πώς να μην προσκυνήσω την εικόνα του Χριστού που κατέστησε σωτήριο τον σταυρό; Ότι δεν προσκυνώ την ύλη είναι φανερό, διότι αν καταστραφεί το εκτύπωμα ενός σταυρού που είναι κατασκευασμένος από ξύλο, παραδίδω το ξύλο στη φωτιά. Το ίδιο συμβαίνει και με το ξύλο των εικονισμάτων, όταν αυτά καταστραφούν.

[Ιωάννης Δαμασκηνός, Περί εικόνων, Λόγος δεύτερος, κεφ. 19]

- Ποια ήταν τα κυριότερα επιχειρήματα των εικονομάχων και των εικονολατρών, σύμφωνα με τα δύο κείμενα;

B3

“ Το αλληλέγγυον του Βασιλείου Β΄ ”

... έβγαλε διαταγή (ο Βασίλειος Β΄): οι εισφορές των φτωχών που είχαν καταστραφεί να πληρώνονται από τους δυνατούς. Ονομάστηκε δε η τέτοιου είδους είσπραξη «αλληλέγγυον». Όταν δε ο πατριάρχης και πολλοί από τους αρχιερείς και από τους ασκητές όχι λίγοι τον παρακάλεσαν να σταματήσει αυτό το παράλογο (!) βάρος, ο βασιλιάς δεν υπάκουσε...

Ιωάννης Σκυλίτζης «σύνοψις ιστοριών»

- Σύμφωνα με το παραπάνω απόσπασμα τι όριζε το «αλληλέγγυον» του Βασιλείου Β΄; Ποιους υποστήριζε; Ποιοι αντέδρασαν και γιατί;

B4

“ Εάλω η πόλις ”

... Οι Έλληνες, μόλις διέτρεξε (την Πόλη) η φήμη πως έπεσε η Πόλη, άλλοι άρχισαν να τρέχουν προς το λιμάνι στα πλοία των Βενετσιάνων και Γενοβέζων και καθώς ορμούσαν πολλοί πάνω στα πλοιάρια βιαστικά και με ακαταστασία χάνονταν, γιατί βούλιαζαν τα πλοία. Και έγινε εκείνο που συνήθως γίνεται σε τέτοιες καταστάσεις. Με θόρυβο, φωνές και χωρίς καμία τάξη έτρεχαν να σωθεί ο καθένας μέσα σε μια (γενική) σύγχυση...

... Ένα μεγάλο πλήθος άνδρες και γυναίκες, που όλο και μεγάλωνε απ’ τους κυνηγημένους, στράφηκε προς τον πιο μεγάλο ναό της Πόλης, που ονομάζεται Αγιά Σοφιά. Μαζεύτηκαν εδώ άνδρες, γυναίκες και παιδιά. Σε λίγο όμως πιάστηκαν απ’ τους Τούρκους χωρίς αντίσταση. Πολλοί άνδρες σκοτώθηκαν μέσα στο ναό απ’ τους Τούρκους. Άλλοι πάλι σε άλλα μέρη της Πόλης πήραν τους δρόμους χωρίς να ξέρουν για πού. Σε λίγο άλλοι σκοτώθηκαν, άλλοι πιάστηκαν και πολλοί όμως από τους Έλληνες φάνηκαν γενναίοι· αντιστάθηκαν και σκοτώθηκαν, για να μη δουν τις γυναίκες και τα παιδιά τους σκλάβους.

Σε όλη την Πόλη τίποτα άλλο δεν έβλεπες παρά αυτούς που σκότωναν, αυτούς που σκοτώνονταν· αυτούς που κυνηγούσαν και κείνους που έφευγαν.

Λαόνικος Χαλκοκονδύλης “Αποδείξεις ιστοριών”

- Να περιγράψετε την κατάσταση που επικράτησε στην Κωνσταντινούπολη κατά τη διάρκεια της άλωσης της Πόλης από τους Τούρκους.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ